२५. कथम् ?; किमर्थम् ?

कथम् ?

कथम् इति सप्तककारेषु एकः प्रश्नवाचकशब्दः अस्ति ।

सप्त ककाराः = किम् (What?), कुत्र (Where?), कति (How many), कदा (When?), कुतः (From where?), **<u>कथम्</u>** (How?), **<u>किमर्थम्</u>** (Why or for what?) ।

कथम् इति प्रश्नस्य उत्तराणि ---

सम्यक्	समीचीनम्	उत्तमम्	सुन्दरम्

ध्यानेन पठन्तु ---

प्रश्नः	उत्तरम्
नाटकं कथम् अस्ति ?	नाटकम् अत्युत्तमम् अस्ति।
गायकः कथं गायति ?	गायकः सम्यक् गायति।
कूर्मः कथं चलति ?	कूर्मः मन्दं चलति।
विमानं कथं गच्छति ?	विमानं शीघ्रं गच्छति।
नृत्यं कथम् अस्ति ?	नृत्यं सुन्दरम् अस्ति।
चित्रं कथम् अस्ति ?	चित्रं सुन्दरम् अस्ति।
सरोवरं कथम् अस्ति ?	सरोवरं बहु विस्तृतम् अस्ति।
मृगः कथं धावति ?	मृगः शीघ्रं धावति।
सिंहः कथं गर्जति ?	सिंहः उच्चैः गर्जति।

अभ्यासः

१. उदाहरणम् अनुसृत्य एतेषां प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखतु

यथा ---

आरोग्यं कथं अस्ति? आरोग्यं सम्यक् अस्ति ।

बालकः कथं धावति? -------------------- ।

वातावरणं कथम् अस्ति ? -------------------- ।

एतत् वस्त्रं कथम् अस्ति ? --------------------- |

भीमसेनजोशी कथं गायति ? --------------------- |

तेन्दुलकरः कथं क्रीडति ? ---------------------- |

भोजनं कथम् अस्ति? --------------------- |

भवती कथम् अस्ति ? ------------------- |

एतत् चलचित्रं कथम् अस्ति ? -------------------- |

वातावरणं कथम् अस्ति ? --------------------- |

तत् पुस्तकं कथम् अस्ति ? -------------------- |

सः कार्यं कथं करोति ? --------------------- |

अध्यापकः कथं पाठयति? ----------------------|

सीता कथं गायति? -------------------- |

राधा कथं नृत्यति? ------------------- |

चोरः कथं धावति? -------------------- |

२. उदाहरणमनुसृत्य एतेषाम् उत्तराणां प्रश्नान् लिखतु

यथा ---

मन्दिरं सुन्दरम् अस्ति । मन्दिरं कथम् अस्ति ?

मोदकम् उत्तमम् अस्ति । -------------------- |

शिशुः उच्चैः रोदिति । -------------------- |

माता शीघ्रं कार्यं करोति । -------------------- |

भवती शनैः वदति । -------------------- |

अश्वः शीघ्रं धावति -------------------- |

लोकयानं मन्दं गच्छति । -------------------- |

कारयानं शीघ्रं गच्छति । -------------------- |

रमेशः उच्चैः हसति । -------------------- |

छात्रः मन्दं लिखति । -------------------- |

वातावरणं सुन्दरम् अस्ति । ------------------- |

शाटिका उत्ततम् अस्ति । ------------------- |

माला सम्यक् धावति। ------------------- |

किमर्थम्?

किमर्थम् इति सप्तककारेषु एकः प्रश्नवाचकशब्दः अस्ति ।

सप्त ककाराः = किम् (What?), कुत्र (Where?), कति (How many), कदा (When?), कुतः (From where?), कथम् (How?), किमर्थम् (Why or for what?) ।

किमर्थम् इति प्रश्नवाचकः शब्दस्य उत्तरं क्रियायाः कारणं भवति।

यथा ---

प्रश्नः	उत्तरम्
शिष्यः किमर्थं गुरुकुले वसति?	शिष्यःअध्ययनार्थं गुरुकुले वसति।
सः किमर्थं योगासनं करोति?	सः आरोग्यार्थं योगासनं करोति।
माता मन्दिरं किमर्थं गच्छति ?	माता मन्दिरं देवदर्शनार्थं गच्छति ।
रोहनः किमर्थं विदेशं गच्छति?	रोहनः प्रवासार्थं विदेशं गच्छति।
धनिकः किमर्थं दानं करोति?	धनिकः सन्तोषार्थं दानं करोति।

अभ्यासः

१. उदाहरणम् अनुसृत्य शब्दद्वयम् उपयुज्य प्रश्नम् उत्तरं च लिखतु ---

यथा –

१. विद्यालयम् - पठनार्थम्	
१. प्र. – छात्रा किमर्थं विद्यालयं गच्छति ?	उ. - छात्रा पठानार्थं विद्यालयं गच्छति।
२. विदेशम् – प्रवासार्थम्	
प्र. - ----- -------- ------ -------?	उ. - ----- -------- -------- ------ ।
३. पाकगृहम् – भोजनार्थम्	
प्र. - ----- -------- ------ -------?	उ. - ----- -------- -------- ------ ।
४. चिकित्सालयम् – औषधार्थम्	
प्र. - ----- -------- ------ -------?	उ. - ----- -------- -------- ------ ।
५. उद्यानम् – विहारार्थम्	
प्र. - ----- -------- ------ -------?	उ. - ----- -------- -------- ------ ।
६. ग्रन्थालयम् – पठानार्थम्	
प्र. - ----- -------- ------ -------?	उ. - ----- -------- -------- ------ ।
७. मन्दिरम् – प्रसादार्थम्	
प्र. - ----- -------- ------ -------?	उ. - ----- -------- -------- ------ ।
८. क्रीडाङ्गम् – क्रीडनार्थम्	
प्र. - ----- -------- ------ -------?	उ. - ----- -------- -------- ------ ।
९. कश्मीरम् – विहारार्थम्	
प्र. - ----- -------- ------ -------?	उ. - ----- -------- -------- ------ ।
१०. प्रदर्शन्याम् - चित्रदर्शनार्थम्	
प्र. - ----- -------- ------ -------?	उ. - ----- -------- -------- ------ ।